

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/243/2021
Identifikačné číslo spisu: 5117233191
Dátum vydania rozhodnutia: 23.02.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5117233191.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: G. T., ml., nar. X.X.XXXX bývajúcí Ž. - J.W., B. XXXX/XX, právne zastúpený JUDr. Janou Ftorkovou, advokátkou so sídlom v Žiline, V. Spanyola 8343/1A, proti osobe povinnej platiť výživné (ďalej tiež „odporca“) : G. T. st., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcí Ž. - J., B. XXXX/XX, právne zastúpený JUDr. Martinom Olosom, advokátom so sídlom v Rajeckých Tepliciach, Karola Kašjaka 1, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 41 Pc 40/2017, o zvýšenie výživného pre plnoleté dieťa, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 17. marca 2021, sp. zn. 7 Cop 8/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 17. marca 2021 sp. zn. 7 CoP 8/2021 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie, resp. okresný súd“) rozsudkom z 13. júla 2020, č.k. 41 Pc 40/2017-603 uložil odporcovi povinnosť platiť navrhovateľovi výživné vo výške 150,- eur mesačne s účinnosťou od 30. novembra 2017 vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľa (výrok I.). Nedoplatok na výživnom za obdobie od 30. novembra 2017 do 31. júla 2020 vo výške 2.020,- eur uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľovi v mesačných splátkach po 50,- eur spolu s bežným výživným (výrok II.). Žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal (§ 52 zák. č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku, ďalej len „CMP“ (výrok IV.). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že naposledy bolo o výživnom odporcu na navrhovateľa rozhodované rozsudkom Okresného súdu Žilina z 22. mája 2017, č.k. 7 Pc 12/2016-84, na základe ktorého bola odporcovi uložená povinnosť prispievať na výživu navrhovateľa sumou 80,- eur mesačne. Zo zisteného skutkového stavu vyplynulo, že od času posledného rozhodnutia došlo k zmene pomerov odôvodňujúce stanovenie vyššieho než naposledy určeného výživného. V uvedenom smere súd prvej inštancie poukázal na to, že navrhovateľ sa stal študentom vysokej školy, žije v spoločnej domácnosti so svojou starou matkou (matkou odporcu), pričom jej prispieva na domácnosť sumou 50,- eur mesačne. Navrhovateľ v konaní riadne špecifikoval a preukázal svoje pravidelné mesačné výdavky a tiež aj možnosti, schopnosti a majetkové pomery. Na strane odporcu okresný súd vychádzal z jeho príjmu potencionálneho a nie faktického. Bližšie k potencionálnym možnostiam odporcu uviedol, že si musel

byť vedomý toho, že nástupom na materskú dovolenku dôjde k poklesu jeho príjmov a rozdiel sa bude dorovnávať príjmom jeho družky, ktorá podľa výsledkov vykonaného dokazovania mala vyšší príjem ako odporca. V čase poslednej úpravy v rozhodnom období odporca zarábala cca 600,- až 700,- eur mesačne a jeho družka poberala materské 900,- eur, následne rodičovský príspevok cca 214,- eur. Po nástupe odporcu na materskú dovolenku odporca poberal materské cca 600,- - 700,- eur, následne rodičovský príspevok vo výške cca 200,- eur a jeho družka z pracovného pomeru zarábala cca 1.000,- eur mesačne. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie dospel k záveru, a to aj s prihliadnutím na ďalšie dve vyživovacie povinnosti odporcu, že sú dané zákonné dané predpoklady pre zmenu výživného. Vec uzatvoril tak, že z hľadiska potenciality je v možnostiach a schopnostiach odporcu platiť navrhovateľovi výživné vo výške 150,- eur mesačne odo dňa podania návrhu.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. marca 2021, sp. zn. 7 CoP 8/2021 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a navrhovateľovi priznal voči odporcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Uviedol, že záver súdu prvej inštancie, ktorý na základe rozsiahle vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že v zmysle podmienok § 87 ods. 1, § 75 ods. 1 v spojitosti s podmienkami uvedenými v § 62 zákona o rodine je dôvodné zvýšiť vyživovaciu povinnosť odporcu na plnoletého navrhovateľa na sumu 150,- eur mesačne je správny, pričom odvolací súd sa v plnej miere stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a na dôvody v jeho rozhodnutiach v podrobnostiach poukázal (§ 387 ods. 2 CSP). Dovolací súd súhlasne so závermi súdu prvej inštancie vyvodil, že výdavky špecifikované navrhovateľom vo výške 450,- eur je možné hodnotiť ako najnutnejšie, ktoré mu vznikajú v súvislosti so zabezpečením si ubytovania, nákladov na stravu, cestovného v mieste výkonu štúdia a na cestu domov, zakupovania si školských pomôcok, nákladov mobilu, internetu, ISICu, pričom zákon o rodine pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti predpokladá (prihliada) aj na vznik ďalších výdavkov dieťaťa. V danom prípade bolo potrebné prihliadnuť aj na skutočnosť, že odporca navrhovateľa vyhodil z rodinného domu koncom roku 2017, v dôsledku čoho a tiež preto, že bývanie mu neposkytla ani jeho matka, bol odkázaný na starých rodičov zo strany otca. Keďže navrhovateľ začal študovať na vysokej škole, čo súdna prax zohľadňuje ako dôvod na zvýšenie vyživovacej povinnosti povinného rodiča, ako aj v dôsledku rozvodu rodičov navrhovateľa nastali okolnosti odôvodňujúce zvýšenie vyživovacej povinnosti na strane obidvoch rodičov. Pokiaľ najnutnejšie výdavky navrhovateľa podľa jeho špecifikácie predstavujú v súčasnej dobe 450,- eur je zrejme, že ani okresným súdom zvýšená vyživovacia povinnosť odporcu na sumu 150,- eur mesačne a matkou hradené výživné v rozsahu cca 130 - 140,- eur mesačne nepostačuje pokryť tieto najnutnejšie výdavky navrhovateľa, ktorým sa štúdiom na vysokej škole pripravuje na budúce povolanie. Neobstála odvolacia námietka odporcu, že navrhovateľ mal absolvovať štúdium na vysokej škole na území Slovenskej republiky a nie v Českej republike. Absentujú totiž akékoľvek ukazovatele, že by sa štúdiom na vysokej škole v Českej republike podstatne predražilo oproti štúdiu na území Slovenskej republiky (v Košiciach). V oboch prípadoch by sa jednalo o štúdium mimo bydliska navrhovateľa, na základe čoho by taktiež navrhovateľovi vznikli náklady zo zabezpečením si ubytovania na internáte alebo na súkromí ďalej na stravu, zakupovanie školských potrieb a podobne. Odvolací súd sa v plnej miere taktiež stotožnil aj s vyhodnotením skutkových okolností, že nebolo jednoznačne preukázané tvrdenie odporcu o tom, že navrhovateľ z chovu exotického vtáctva dosahuje značný príjem, na základe ktorého by bol schopný v zmysle podmienok § 62 ods. 1 zákona o rodine sám sa živiť.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal odporca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočniť v súdnom konaní jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Naplnenie predmetného dovolacieho dôvodu videl v postupe odvolacieho súdu, ktorý pri svojom rozhodovaní neprihliadol na doplnenie odvolania, ktoré zaslal odvolaciemu súdu dňa 28.02.2021 a novo predložené dôkazy s odôvodnením, že „...odporca doplnil dôvody odvolania a podal návrhy na vykonanie dokazovania po uplynutí 15 dňovej lehoty uvedenej v § 362 ods. 1 CSP...“. Uvedený postup označil dovolateľ za rozporný s ustanoveniami § 62 ods. 2 a 3 CMP v zmysle ktorých, odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní a v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy. Civilný sporový poriadok na rozdiel od

všeobecne úpravy v Civilnom sporovom poriadku je postavený na koncepcii úplného apelačného systému. Ako ďalší dovolací dôvod odporca uviedol ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP a síce, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to „od otázky významu vychádzania z potencionálneho alebo skutočného príjmu povinného rodiča v dôsledku čerpania rodičovskej dovolenky povinným rodičom, a to z hľadiska existencie a predovšetkým výšky vyživovacej povinnosti povinného rodiča pri skúmaní zmeny pomerov na strane povinného rodiča ako aj (ne)naplnenia znakov konania povinného rodiča spočívajúceho vzdania sa zamestnania alebo zárobku z dôležitého dôvodu podľa § 75 ods. 1 druhej vety zákona č. 36/2005 Z.z.“. Z týchto dôvodov navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadal dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP. Uviedol, že z doterajšej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vyplýva, že nevykonanie niektorého z navrhovaných dôkazov bez ďalších relevantných skutočností nezakladá tzv. zmätočnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu. Dôkazy, ktoré v danom prípade navrhol vykonať odporca v podaní zo dňa 28.2.2021, nie sú takými, ktorých nevykonaním došlo k porušeniu procesných práv odporcu v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Otázka, ktorá je v dovolaní nastolená odporcom a od ktorej vyriešenia mal závisieť rozsudok odvolacieho súdu nie je relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnený subjekt zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie odporcu podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

9. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných

procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

11. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že voči rozsudku prvej inštancie, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť platiť navrhovateľovi výživné vo výške 150,- eur mesačne s účinnosťou od 30.11.2017 podal odporca odvolanie, ktoré po predložení spisu odvolaciemu súdu (22.02.2021) doplnil podaním zo dňa 03.03.2021 (č.l. 688 spisu), v ktorom zároveň navrhol doplniť dokazovanie oboznámením sa s „Dohodou o brigádnickej práci študentov“ z 23.10.2020, v zmysle ktorej má mať navrhovateľ pravidelný príjem od spoločnosti Veterinárna klinika Žilina s.r.o., tiež žiadal od uvedenej spoločnosti získať všetky pracovné zmluvy a dohody uzatvorené s navrhovateľom. Krajský súd v Žiline o odvolaní odporcu rozhodol rozsudkom z 17. marca 2021 sp. zn. 7 CoP 8/2021 bez toho, aby sa zaoberal s jeho podaním zo dňa 03.03.2021 majúc za to, že bolo podané po uplynutí lehoty na podanie odvolania.

12. Konanie vo veciach výživného plnoletých osôb, o aké ide v preskúmvanej veci je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené Civilným mimosporovým poriadkom, konkrétne ide o ustanovenia §§ 154 až 157 CMP.

13. Podľa § 62 ods. 1 CMP odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Podľa § 62 ods. 2 CMP odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní. Podľa § 63 CMP v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy. Podľa § 68 CMP, odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení z 23. mája 2018, sp. zn. 4 Cdo 210/2017 uviedol, že Civilný mimosporový poriadok na rozdiel od všeobecnej úpravy v Civilnom sporovom poriadku je postavený na koncepcii úplného apelačného systému. V mimosporových konaniach zmena a dopĺňanie odvolacích dôvodov nie je obmedzená lehotou na podanie odvolania a procesnú aktivitu účastníkov konania vrátane tzv. práva novôt neobmedzuje princíp koncentrácie. Z toho vyplýva, že aj v odvolacom konaní je možné uvádzať nové skutočnosti a predkladať nové dôkazné návrhy a súd je povinný v súčinnosti s účastníkmi konania zistiť skutočný stav veci a na účely tohto zistenia vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhlí (čl. 6 CMP). Na obdobných záveroch spočíva tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17. septembra 2020 sp. zn. 8 Cdo 187/2020.

15. V preskúmvanej veci, v ktorej sa rozhodovalo o určení vyživovacej povinnosti medzi plnoletými osobami a ide teda o mimosporové konanie (§ 154 a nasl. CMP), odporca odvolaciemu súdu doručil podanie označené „Zaslanie doplnenia odvolania, návrhy na dokazovanie“, v ktorom argumentuje novo získanými dôkazmi svedčiacimi v jeho prospech a síce, že navrhovateľ pravidelne pracuje, má teda stály príjem, súčasne požiadal odvolací súd, aby zadovážil od spoločnosti Veterinárna klinika Žilina s.r.o. všetky pracovné zmluvy a dohody navrhovateľa za rok 2019, 2020 a 2021, tiež všetky jeho výplatné pásky a od Sociálnej poisťovne Žilina vyžiadal správu, aké boli vymeriavacie základy navrhovateľa za uvedené roky. Krajský súd v Žiline o odvolaní odporcu rozhodol rozsudkom z 17. marca 2021 sp. zn. 7 CoP 8/2021. Z obsahu tohto rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa doplnením odvolania odporcu neaoberal a nevysporiadal sa so skutočnosťami v ňom tvrdenými, a to s odôvodnením, že „...odporca

doplnil dôvody odvolania a podal návrhy na vykonanie dokazovania po uplynutí lehoty (15 dní) uvedenej v § 362 ods. 1 CSP...“ (viď bod 9 rozsudku odvolacieho súdu).

16. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že zhora uvedený procesný postup odvolacieho súdu (bližšie viď bod 15 tohto rozhodnutia) treba považovať za nesprávny. Keďže v danej veci išlo o mimosporové konanie platí (na rozdiel od sporového konania), že aj v odvolacom konaní je možné uvádzať nové skutočnosti a predkladať nové dôkazné návrhy a súd je povinný v súčinnosti s účastníkmi konania zistiť skutočný stav veci a na účely tohto zistenia vykonať všetky potrebné dôkazy. Procesným postupom odvolacieho súdu v danej veci, ktorý sa odmietol zaoberať a vykonať odporcom navrhnutý dôkaz, ktorý mohol mať vplyv na riadne zistenie skutočného stavu veci z hľadiska tvrdení platí stanovené výživné, bolo preto porušené právo odporcu na spravodlivý súdny proces. Dovolanie odporcu za takejto situácie bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f/ CSP), ale tiež dôvodné (§ 449 ods. 1 CSP), lebo v ňom bolo opodstatnene namietnuté, že súd (odvolací) nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vzhľadom na takto zistenú vadu zmätočnosti sa už dovolací súd nemal možnosť zaoberať ďalšími dovolacími námietkami. V úvahu prichádzal uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1 Cdo 166/2017, 2 Cdo 88/2017, 3 Cdo 146/2018, 4 Cdo 191/2018, 5 Cdo 29/2016, 8 Cdo 70/2017).

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.